

Κος ΑΡΣΕΝΗΣ:

Εναισθητοποίηση για την πολιτιστική κληρονομιά, το φυσικό περιβάλλον, για τους φορείς διαχείρισης, με πολλές παρεμβάσεις από το θεσμικό και πολλή περιβαλλοντική εκπαίδευση σε όλη την Ελλάδα.

Εκπροσωπώ και το πρόγραμμα για την αειφόρο ανάπτυξη στο Αιγαίο που έχουμε και λειτουργεί τα τελευταία τρεισήμισι χρόνια και αποτελεί μια εκστρατεία για την ανάδειξη των πρότυπων οικονομικών δραστηριοτήτων στο Αιγαίο.

Το πρώτο ερώτημα, μιας και ο οινoturισμός αναμφίβολα εντάσσεται στο κομμάτι του αειφόρου τουρισμού, το πρώτο ερώτημα είναι αν μπορούμε ακόμα στην Ελλάδα να προλάβουμε αυτό το τραίνο του αειφόρου τουρισμού. Το ελληνικό τοπίο και αυτά που έχουμε να διαχειριστούμε είναι πραγματικά μοναδικά χαρακτηριστικά.

Το ελληνικό τοπίο είναι σχεδόν χειροποίητο, με τις χιλιάδες χρόνων παρουσίας και ανθρώπινης ζωής σε αυτά τα άλλοτε μικρά νησιά ή πανέμορφα τοπία της ενδοχώρας, πραγματικά έχει σμιλευτεί η γη, έχει σμιλευτεί η πέτρα και πραγματικά μπορεί να πει κανείς ότι είναι χειροποίητο όλο το τοπίο και είναι αυτό που κάνει την Ελλάδα τόσο θελκτική στο διεθνή επισκέπτη και σε εμάς.

Αυτό σήμερα απειλείται, υπάρχει ιδίως στα νησιά το φαινόμενο της ενδόμησης, που ακριβώς κτίζει και αλλάζει αυτό το τοπίο που ήταν για χιλιάδες χρόνια αναλλοίωτο και το αλλάζει για πάντα. Η δόμηση στις παραλίες, βλέπουμε μια εικόνα από τη Σέριφο, μια περιοχή NATURA, προστατευόμενη, όπου χτίζεται ένας οικισμός πάνω στον υδροφόρο ορίζοντα και πάνω στην άμμο.

Ακολουθούν παράλιες βραχώδεις εκτάσεις, ακολουθεί το εσωτερικό, ιδίως στα νησιά όταν έχουν τελειώσει από τις παραλίες και οτιδήποτε δίπλα στη θάλασσα, πάνε στο εσωτερικό. Εδώ είναι μία ωραία εικόνα, είναι η Σίφνος, αλλά πολλοί μπορεί να μην ξέρουν ότι αυτοί ήταν μέχρι πρόσφατα τρεις οικισμοί, η Απολλωνία, ο Αρτεμώνας και το Πετάλι, σήμερα έχουν ενωθεί και κτίζεται πλέον ο περιβάλλοντας χώρος.

Και τελικά καταλήγουμε σε τόπους μιας χρήσης, όπου ιδίως για αυτά τα νησιά που είναι πολύ ευαίσθητα από οικονομική και κοινωνική άποψη, έχουμε αφού κτιστούν, αφού πωληθεί η γη και κτιστούν, πλέον υπάρχει δυσκολία να υπάρξει άλλη οικονομική δραστηριότητα και φοβόμαστε ότι θα εγκαταλειφθούν.

Η εικόνα αυτή έρχεται από τη Μύκονο. Η Μύκονος αυτή τη στιγμή έχει αντέξει ακόμα, παρόλη την υπερδόμηση, όμως είναι κομμάτι ενός μοναδικού συνόλου του Αιγαίου και των Κυκλάδων. Εφόσον όμως και τα άλλα νησιά ακολουθούν αυτό το πρότυπο, ανησυχούμε πραγματικά για το μέλλον και της ίδιας της Μυκόνου και των υπόλοιπων νησιών. Και κανένα τοπίο από αυτά που έχουν μείνει δεν είναι ασφαλές, είναι σχεδόν τυχαία η διατήρηση πολλής από αυτή την ομορφιά που υπάρχει στο Αιγαίο.

Βλέπετε το τοπίο του κάστρου της Σίφνου που είδατε και προηγουμένως, ένας οικισμός που ήδη στον 6ο αιώνα π.Χ. ήταν πάρα πολύ σημαντικός και έχει σχεδόν αναλλοίωτο το τοπίο του. Η εικόνα παραπλανά, καθώς αν δούμε λίγο παραπέρα βλέπουμε πώς η δόμηση από τους άλλους οικισμούς που είχαμε δει στη φωτογραφία έρχεται πλέον και κατακλύζει και αυτό το τοπίο. Έτσι μονοπάτια, πεζούλες, μνημεία, υδάτινα αποθέματα, βιοποικιλότητα, σαρώνονται από αυτό το τσουνάμι της υπερδόμησης.

Βλέπουμε ένα άλλο παράδοξο της ελληνικής διοίκησης. Είναι ένα θηροκαταφύγιο, όπου απαγορεύεται να κυνηγήσεις αλλά επιτρέπεται να χτίσεις, όπως ισχύει σε όλη την Ελλάδα. Και όλα αυτά έχουν ιδιαίτερη σημασία, καθώς το 2001 μπαίνουμε στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση, λίγο αργότερα εισάγεται το ευρώ και έχουμε μία ραγδαία αύξηση του κόστους ζωής για εμάς και το κόστος προϊόντων και υπηρεσιών και για τους επισκέπτες μας.

Ταυτόχρονα, λίγο πριν μάλλον, το '90, πολλοί είναι οι προορισμοί που μπαίνουν στον παγκόσμιο ανταγωνισμό και οι οποίοι είναι πάρα πολύ φθηνότεροι. Και έτσι έχουμε μία Ελλάδα η οποία είναι χρονιά με τη χρονιά πολύ ακριβότερη και χρονιά με τη χρονιά έχει ακόμα πιο υποβαθμισμένο το τοπίο και πολιτιστική κληρονομιά και περιβάλλον.

Αυτό το ερώτημα γίνεται πολύ πιο συγκεκριμένο στο εξής παράδειγμα. Εδώ έχουμε τα παράλια της Αττικής, ένα μέρος όπου πραγματικά ήταν κοινωνικό προνόμιο να έχεις σπίτι για παραθεριστική κατοικία ή να κάνεις διακοπές και τα μπάνια σου στις δεκαετίες του '50 και '60. Κτίστηκε πάρα πολύ. Σήμερα κανένας δεν θα ήθελε να έχει την παραθεριστική του κατοικία εκεί πέρα ή να κάνει τις διακοπές του, παρά μόνο εάν δεν έχει άλλη επιλογή. Μπορεί να χρησιμοποιούνται ως προαστιακές κατοικίες, αλλά κανείς δεν θα έκανε εκεί παραθερισμό. Έχει τελειώσει ο τουρισμός.

Αντίστοιχη εικόνα δυστυχώς βλέπουμε και στη Μύκονο. Είναι δορυφορικές εικόνες από την ίδια απόσταση δορυφόρου, είναι αντίστοιχες δηλαδή, συγκρίσιμες και βλέπουμε ότι η εικόνα δεν είναι πάρα πολύ διαφορετική. Και στην αντίστοιχη εικόνα είναι και ένας άλλος τόπος, που πιθανόν θα ήταν ο κυρίως τόπος που θα σκεφτόταν κανείς για τουρισμό. Είναι η Σαντορίνη.

Αυτή είναι στην ίδια κλίμακα πάλι εικόνα και μιλάμε για σπίτια και κτίρια αλληπάλληλα που έχουν κτιστεί πάνω στα αμπέλια και που

προφανώς καθιστούν δύσκολο στο μέλλον να φανταζόμαστε τη Σαντορίνη ως κύριο ή βασικό ή συμπληρωματικό κομμάτι του οινοτουριστικού χάρτη.

Το ερώτημα είναι βέβαια για ποιό λόγο θα έρχονται μετά οι επισκέπτες, είτε οινοεπισκέπτες, είτε οινοτουρίστες, είτε πιο συμβατικοί τουρίστες. Και σε αυτά τα μέρη πώς θα μπορέσει να ζήσει η επόμενη χρονιά αν δεν υπάρξει δυνατότητα τουρισμού. Για να δούμε. Έχουμε χάσει το τραίνο μετά από όλα αυτά τα περί ποιοτικού τουρισμού;

Εδώ είναι μία φωτογραφία της Ελλάδας το 2004, 15 Αυγούστου του 2004, δορυφορική. Βλέπουμε τα νυχτερινά μας φώτα. Βλέπουμε πού έχουμε χτίσει. Έχουμε χτίσει στα βόρεια παράλια της Κρήτης, έχουμε χτίσει στα παράλια της Αττικής και στα βόρεια και δυτικά παράλια της Πελοποννήσου, πολλά από τα νησιά μας, το πρώτο πόδι της Χαλκιδικής, την περιοχή γύρω της Καβάλας. Έχουμε χτίσει σε πολλά μέρη και πραγματικά έχουμε για πολλά να απολογηθούμε για πολλά από αυτά τα μέρη στις επόμενες γενιές.

Αλλά αν δει κανείς την ίδια νύχτα την εικόνα της Ευρώπης, θα δει ότι η Ελλάδα είναι σχεδόν μια μαύρη βούλα. Υπάρχει μια συνεχόμενη γραμμή δόμησης από την Πορτογαλία, όλα τα παράλια της Ισπανίας, στη Γαλλία, στην Ιταλία και πραγματικά η Ελλάδα σε σχέση με όλα τα άλλα μέρη της βόρειας Μεσογείου είναι σχεδόν σκοτεινή.

Ας δούμε λίγο τι ακριβώς είναι αυτό που βλέπουμε, τα φώτα. Είναι το παράδειγμα της Ισπανίας, όπου έχουμε την πλήρη δόμηση από αλλεπάλληλα ιδιωτικά χωριά παραθεριστικής κατοικίας, σε όλη την ακτογραμμή της σε βάθος ενός χιλιομέτρου. Η εικόνα αυτή είναι ένα σύντομο βιντεάκι.

Η εικόνα αυτή επαναλαμβάνεται σε όλη την ακτογραμμή και φοβόμαστε ότι είναι ακριβώς αυτό το μοντέλο που έχει αποτύχει πλέον στην Ισπανία, το οποίο γίνεται προσπάθεια να εισαχθεί στην Ελλάδα μέσω του χωροταξικού τουρισμού, που έχει προταθεί από το ΥΠΕΧΩΔΕ και εκτός απροόπτου θα υπογραφεί έως το τέλος του καλοκαιριού.

Αυτό έχει οδηγήσει σε αρκετά αρνητικά αποτελέσματα στην Ισπανία. Απώλεια του μεριδίου της αγοράς του εξωτερικού, μείωση κατά κεφαλή τουριστικού εισοδήματος, πτώση στα κέρδη των επιχειρήσεων και δεν μπορεί η Ισπανία, όπως και εμείς, να συναγωνιστεί πλέον, λόγω μόνο των τιμών. Βλέπουν και αυτοί ότι πρέπει να επενδύουν στην ποιότητα πλέον και ας είναι πλέον αργά για τους ιδίους.

Το χωροταξικό του τουρισμού τι κάνει; Εισάγει βασικά την πρώτη παραθεριστική κατοικία. Για τις λίγες εταιρείες που μπορούν να αγοράσουν 150 στρέμματα γης, μπορούν να πουλήσουν το 70% της δομημένης έκτασης σαν παραθεριστική κατοικία, με διπλή επιδότηση και μέσω του αναπτυξιακού νόμο. Όχι δηλαδή μόνο μπορούν να χτίσουν ό,τι βλέπουμε στην Ισπανία, αλλά να επιδοτηθούν από τον αναπτυξιακό νόμο και να επιδοτηθούν από το συντελεστή δόμησης, χτίζοντας με τετραπλάσιο συντελεστή δόμησης απ' ό,τι οποιοσδήποτε στην αίθουσα μπορεί να κάνει στην εκτός σχεδίου περιοχή.

Και ήδη, αλίμονο, υπάρχουν αρνητικά αποτελέσματα. Στην Ίο, ένα εξάμηνο πριν ανακοινωθεί το χωροταξικό του τουρισμού, αγοράστηκε το 15% του νησιού, όλες οι νότιες παραλίες και μπορούν να χτιστούν με

βάση το χωροταξικό του τουρισμού και ενώ έχει ειδικό προστατευτικό διάταγμα η Ίος με μισό συντελεστή δόμησης, μπορεί να χτιστούν 13.100 κατοικίες των 80 τετραγωνικών μέτρων και πάρα πολλά άλλα χιλιάδες τετραγωνικών ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων.

Και αλίμονο ότι δεν έχει τελειώσει. Μπορεί να αγοραστεί και άλλη γη και να υπήρχε η δυνατότητα να χτιστούν και άλλα. Δεν είναι μόνο η Ίος, για την Ίο είναι το πρώτο νησί που έχει τεκμηριωθεί, έχει βγει στον Τύπο. Ξέρουμε και για την Αστυπάλαια, ξέρουμε για τη Σκύρο, για πάρα πολλά νησιά, πιθανόν και για τη Λήμο. Υπάρχουν μεγάλες εταιρείες που αγοράζουν μαζικά μεγάλα κομμάτια γης και ετοιμάζονται να χτίσουν.

Εμείς κάνουμε μια μεγάλη προσπάθεια, η οποία στηρίζεται και από πάρα πολλές άλλες περιβαλλοντικές οργανώσεις, για τη συλλογή υπογραφών για την απόσυρση του χωροταξικού και θα χαρούμε και εσείς να συμβάλλετε σε αυτόν τον αγώνα.

Δεν κάνουμε όμως μόνο άμυνα, κάνουμε και επίθεση. Έχουμε το δίκτυο για την αειφόρο ανάπτυξη στα νησιά του Αιγαίου, το οποίο εμπλέκει επιχειρηματίες, οργανισμούς της τοπικής αυτοδιοίκησης, μη κυβερνητικές οργανώσεις, πολίτες και ακαδημαϊκούς στην προώθηση των καλών πρακτικών αειφόρου τουρισμού. Υπάρχει ήδη στην ιστοσελίδα μας, η οποία θα αλλάξει σε λίγο καιρό, μια μεγάλη λίστα από πρότυπες επιχειρήσεις.

Θα παρουσιάσω σύντομα μια επιχείρηση η οποία δεν είναι οίνου, αλλά είναι απόσταγμα από κίτρο. Είναι το Κίτρο Νάξου Βαλληνδρά, σε ένα εγκαταλελειμμένο πλέον σχεδόν χωριό, στο Χαλκί της Νάξου. Υπήρχε ένα παραδοσιακό αποστακτήριο κίτρου, ήρθε η καινούργια γενιά, το πήρε, το αναστύλωσε, έφτιαξε καινούργιο από έξω, βρήκε πού φυτεύονταν οι κιτριές, τις ξαναφύτεψε σε συνεννόηση με τους αγρότες.

Σήμερα έρχονται 450 επισκέπτες την ημέρα τους καλοκαιρινούς μήνες για να επισκεφθούν το αποστακτήριο. Έχει μπει το χωριό στον τουριστικό χάρτη. Έχουν ανοίξει παράλληλα πρότυπα εστιατόρια, άλλες μονάδες με τοπικά προϊόντα, ένας πρότυπος ξενώνας και έχει αποκτήσει ζωή ο τόπος.

Παρουσιάζουμε και επιχειρήσεις του οίνου και έχουμε επιχειρηματίες στο δίκτυο και θα χαρούμε και όσους από εσάς πιστεύουν ότι πέρα από το προϊόν οίνος, έχουν κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τα οποία αναδεικνύουν συνολικά την τοπική φυσιογνωμία και προωθούν τον ποιοτικό και αειφόρο τουρισμό, θα χαρούμε να σας παρουσιάσουμε και εσάς και να γίνεται μέλη του δικτύου.

Ποιό λοιπόν είναι το πρότυπο ανάπτυξης; Σχεδόν τελειώνω κύριε Πρόεδρε. Ένα πρότυπο το οποίο πιστεύουμε ότι πρέπει να στηρίζεται στο τρίπτυχο ποιότητα-παράδοση-καινοτομία, με σεβασμό και δημιουργικότητα. Στην ουσία, να προσθέσουμε στα μοναδικά τοπικά χαρακτηριστικά κάθε τόπου πρότυπες δραστηριότητες.

Η μαγιά, το υλικό με το οποίο έχουμε να δουλέψουμε είναι τα τοπικά προϊόντα, τα μονοπάτια, τα έθιμα, οι παραδοσιακοί οικισμοί, οι ιστορικοί τόποι, οι αρχαιολογικοί χώροι και οι περιοχές φυσικού πλούτου. Είναι η μαγιά στην οποία αναμφίβολα θα στηριχθεί και ο οινοτουρισμός.

Ένα πράγμα που εμείς συμβάλλουμε στην όλη διαδικασία αυτή, ένα από τα πιο πρόσφατα έργα μας είναι η καταγραφή που κάνουμε αυτή τη στιγμή. Στην Αμοργό καταγράφουμε όλα τα μνημεία του αγροτικού χώρου. Από στέρνες, από πατητήρια, από τα πάντα, συν τα τοπικά προϊόντα. Ευχαριστούμε πολύ και είμαι στη διάθεσή σας για ερωτήσεις.